

Lærervejledning til

Braget

Sms-novelle

Andrea Hejlskov

Alinea
EGMONT

Lærervejledning til
Andrea Hejlskov: Braget
Sms-novelle

© 2011 Alinea, København
- et forlag under Lindhardt og Ringhof Forlag A/S, et selskab i Egmont

Forlagsredaktion: Astrid Pejtersen og Rikke Bay

Braget

Mandag kl. 16:05

"Vi er ved at løbe tør for dåsemad. Må snart ind til husene igen. Har ikke lyst. Det er scary. Vi snakker ikke så meget sammen, mig og Kristian. I skolen snakkede jeg alt for meget. Nu er der ikke så meget at sige. "

Sms-novelle

Sms-novellen *Braget* består af 14 sms'er, som er tilrettelagt til udsendelse til hele klassen over 3 dage.

Sms'erne udsendes af læreren eller en anden person på skolen til eleverne. Alinea sender ikke sms'erne, til gengæld stiller Alinea tekst og vejledning gratis til rådighed.

I denne vejledning kan du læse om genren og finde forslag til litteraturarbejde før, under og efter læsningen af sms-novellen.

Sådan gør I

Alinea udsender ikke sms'erne, men stiller tekst og vejledning gratis til rådighed. Det er læreren eller skolen selv, der sørger for distribution af sms-beskederne til eleverne.

Læreren indsamler elevernes mobilnumre og danner en mail-/sms-gruppe med samtlige elever.

Tekstbidderne kopieres fra Excel-filen ind i sms'er, som sendes ud til gruppen. Det er selvfølgelig valgfrit, om man vil følge de foreslåede tidspunkter for udsendelse – de er tilrettelagt i forhold til at skabe spænding og autenticitet. Se de foreslåede tidspunkter i denne vejledning, side 8-12.

Sms-noveller fra Alinea til mellemtrinnet

Anita Krumbach
Så hellere en rådden sild!

Andrea Hejlskov
Braget

Sms-noveller fra Alinea til overbygningen

Merete Pryds Helle:
Ingen kunne jo vide der var hunde

Jesper Wung-Sung:
Og dog bevæger den sig!

Jens Blendstrup:
U and me babe (lol)

Jan Sonnergaard:
Emmas fest

Sms-litteratur

Sms-litteratur er et nyt litterært fænomen, som kom til Danmark i starten af 00'erne. Sms-litteratur er korte romaner, novelle, digte eller dagbøger, som er skrevet til at læse som sms-beskeder på mobiltelefonen.

Sms-litteraturens oprindelse

Sms-litteraturen stammer oprindeligt fra Japan. Her opstod den i 2000 og bredte sig siden til mange andre lande, bl.a. Danmark. Fænomenet der på japansk kaldes *keitai shousetsu* hænger sammen med Japans tidligt udviklede mobilteknologi og ikke mindst med japanernes lange transporttid. I Japan er sms-litteraturen nemlig en moderne form for føljetonroman beregnet til at læse, mens man sidder i toget eller i metroen.

De fleste japanske sms-forfattere er unge kvinder i 20'erne, der er hurtige på fingrene og skriver deres romaner direkte på mobiltelefonen. Den japanske forfatter Rin tastede således sin sms-roman på samme måde, som teksterne ofte læses – imens hun pendlede til og fra job. I Japan er sms-litteraturen så populær, at den ofte efterfølgende udgives i bogform. I 2007 var 5 ud af 10 romaner på den japanske bestsellerliste således oprindeligt udkommet som sms-romaner.

Sms-litteratur i Danmark

Helt så populær er sms-litteraturen endnu ikke blevet i Danmark. Men også herhjemme er litteratur på mobilen en form, som vinder mere og mere frem.

I Japan er det mest unge, uetablede forfattere, der skriver sms-litteratur; og mange af dem betragter slet ikke sig selv som "rigtige forfattere". I Danmark er der en tendens til, at det er etablerede forfattere, der tager fænomenet til sig og bruger det til at udforske de litterære muligheder, der ligger i et nyt medie.

Den første sms-roman i Danmark er Merete Pryds Helles *Jeg tror, jeg elsker dig*, der udkom i 2008. Året før udsendte Bjarne Kim Pedersen digt-samlingen *SMS-digte*, der er skrevet i haiku-form på mobiltelefonen. Alineas serie af sms-noveller til overbygningen af Merete Pryds Helle, Jens Blendstrup, Jesper Wung-Sung og Jan Sonnergaard er de første eksempler på sms-novelle-genren herhjemme. Siden har flere taget genren til sig, heriblandt også børne- og ungdomsforfattere som bl.a. Kenneth Bøgh Andersen, der har skrevet den populære sms-novelle "Sms fra helvede".

Hvorfor arbejde med sms-noveller på mellemtrinnet?

I dag får de fleste elever tidligt en mobiltelefon, og børnene bruger deres mobiltelefoner aktivt. De er vant til både at skrive og læse mange sms'er. Sms-novellen er en ny form for litteratur, der skrives i et medie, som eleverne på mellemtrinnet har et tæt forhold til. Det kan være spændende for eleverne at opleve, at også "deres" medie kan bruges som en litterær udtryksform, og at man kan bruge mediet til sproglig leg.

Sms-noveller er en fascinerende fortælleform, fordi det kompakte format og tidsfaktoren spiller en væsentlig rolle i fortællingen. Historien folder sig langsomt ud, besked for besked, ligesom den relativt korte

fortælling strækker sig over flere dage. I modsætning til en fortælling i en trykt bog må eleverne vente med at læse videre, til næste besked bibber ind. Og ventetiden kan de så bruge på at tænke over de enkelte tekstbidder, og hvad der mon videre sker. Med andre ord – de er aktive læsere.

Når man arbejder med sms-novellerne, er det oplagt at se på sms-novellen i forhold til den traditionelle novelle og i forhold til dramatik. Som en almindelig novelle er sms-novellerne bygget op omkring en enkelt handling, hvis konsekvenser for de involverede personer så fremstilles. I forhold til dramatikken kan man se, at novellen er bygget op som dialog eller monolog, uden episke beskrivelser eller forklaringer. Det vil sige, at vi har at gøre med en genre, som benytter sig af andre genrers virkemidler, men blander dem på en ny måde.

I forhold til den klassiske novelle er der mere fokus på personerne end på handlingen, og slet ikke på fortælleren, som måske er helt fraværende i fortællingen. Personerne tegnes i sms-novellerne ofte udelukkende gennem det, de skriver, og måden, de skriver på. Arbejdet med denne type personbeskrivelse kan bl.a. skærpe elevernes fokus på det sproglige element, når de skal danne egne billeder og opfattelser af personerne. Denne øgede opmærksomhed kan komme eleverne til gode i forhold til arbejdet med andre genrer.

Handlingen i en sms-novelle kan fx være bygget op sådan, at den begivenhed, der skrives om, allerede er sket, men læseren får først kendskab til den efterhånden som sms'erne åbenbarer små dele af begivenheden – og den måde, de forskellige personer opfatter begivenheden og dens konsekvenser. Eller sms'erne kan følge handlingen synkront.

Sms-novellen er i sin natur en komprimeret og knap tekst, der indeholder mange tomme pladser, læseren selv skal udfylde. Når sms'erne tilmed er forskudt i tid og kontekst, bliver der masser af muligheder for at digte med og imod og reflektere over handlingens udvikling.

Sms-novellen og litteraturarbejdet

En sms-novelle består af 14-20 sms'er, som hele klassen modtager i løbet af 3 dage. Eleverne vil modtage 1-10 sms'er hver dag.

Eleverne modtager måske den første sms, mens de venter på bussen. Den næste bipper ind i det store frikvarter, mellem to sms'er fra vennerne. Om eftermiddagen tikker en tredje sms ind på mobil-displayet, lige efter en besked fra mor. At læse litteratur på mobilen, spredt over tid og flettet ind i dagligdagen mellem sms'er fra venner og familie, er en læseoplevelse, der adskiller sig meget fra den traditionelle, hvor man læser i en bog i et afskærmet rum, i lænestolen eller ved skrivebordet. Eleverne vil læse novellen ind imellem de sms'er de ellers modtager fra venner og familie. Og fordi eleverne hele tiden har mobilen på sig, vil de læse beskederne vidt forskellige steder, og dermed konstant skifte mellem forskellige virkeligheder. En sms er personlig, og den rammer altid ned i et privat rum, så sms-novellerne føles mere personlige, end hvis fortællingen stod i en bog.

Opbygning

Sms-novellen er bygget anderledes op end en traditionel novelle. Den forløber over et tidsrum, der er bestemt af forfatteren, og læseren er ikke selv herre over læsehastigheden: læseren kan ikke læse videre, før der kommer en ny sms. Læsesituationen afspejler således den realistiske situation, hvor der kan gå tid imellem de sms'er man modtager, og man måske går utålmodigt og venter på svar. Imens er der god tid til at tænke over, hvordan historien mon udvikler sig og hvilke betydninger, man – måske, måske ikke – med rette kan læse mellem linjerne. Sms'ernes knaphed på ord og beskrivelser kalder også på elevernes refleksion og egen billeddannelse – hvem er personerne? – hvad er der egentlig sket? Hvad kommer der til at ske i den videre handling? osv.

Disse unikke muligheder for at arbejde med tekstens tomme pladser skal klassen selvfølgelig udnytte ved løbende at tale om, hvordan opfattelsen af teksten og personerne ændrer sig, i takt med at sms-novellen udbygges.

Personerne

I en sms-novelle tegnes personerne ofte gennem replikker og gennem det samspil, der opstår mellem eventuelle replikker. Det stiller store krav til eleverne. Eleverne skal kunne læse mellem linjerne og forestille sig, hvordan personerne er – alene ud fra deres sms'er. Det kan være, at en person skriver forskelligt til forskellige modtagere, skifter sindsstemning eller perspektiv undervejs gennem handlingen eller modsiger sig selv, og eleven skal prøve at forstå, hvorfor de gør det.

Sms-sprog

Det sprog, der ofte benyttes i sms'er er præget af korte, uafsluttede sætninger, forkortelser, sammentrækninger, engelske udtryk og tegn. Navne forkortes til forbogstavet. *Er* bliver til *r*, *det* forkortes til *d*, *jeg* til *j*, og diverse alternative stavemåder dukker op og forsvinder igen: cføli, c u, 2tal, knuz og najz for bare at nævne nogle få.

En del af den sms-litteratur, der findes, benytter sig af sms-sprog. Men der findes også sms-litteratur, der vælger kodesproget fra og anvender en mere traditionelt eller måske poetisk sprogbrug. I forbindelse med litteraturarbejdet med sms-novellen kan man tale om sproget og dets betydning for teksten, stemningen, afsender/modtager-forhold etc.

Fra sms-novellen *U and me babe*

"Lol. No worries. U and me babe (suk) Shit tasken! The vaskebjørn kommer!"

af Jens Blendstrup

Om *Braget*

Braget består af 14 sms'er skrevet af 11-årige Silas, der i flere dage har befundet sig ude i en skov sammen med sin klassekammerat Kristian. Mobilsignalet virker ikke, så sms'erne fungerer som en slags dagbogsnotater til Silas selv. De to drenge var ude at bygge en hule i skoven, da der pludselig lød et højt brag fra byen. De skyndte sig hjem, men fandt deres hjemby mennesketom og uden telefon-, tv- og internetforbindelse, så hvad der er sket, vides ikke.

Genremæssigt trækker novellen på den klassiske fremtidsfortælling, hvor samfundet er brudt sammen, og overlevelsesinstinktet og uvisheden hersker. Den demonstrerer også, hvordan mennesker tackler krisesituationer forskelligt.

Den første dag (mandag) fortæller Silas, hvordan han og Kristian var i gang med at bygge en hule i skoven, da braget lød. At de skyndte sig hjem for at finde deres familier, men forgæves, deres familiers skæbne er uvis, og de to drenge er nu tilbage i skoven. I den tredje sms antydes det, at drengenes sammenhold ikke er stærkt, og i fjerde sms skriver Silas, at de ikke rigtig taler sammen. Kristian er stille og virker opgivende, mens Silas er besluttet på at overleve. De løber snart tør for mad, og selv om Silas ikke har lyst, ved han, at de må tilbage til byen.

Den anden dag (tirsdag) fastslår drengenes forskellige tilgang til situationen. Kristian er fortsat modløs og siger, at alle må være døde, mens Silas er uenig. Men Silas har heller ikke fortalt Kristian om de flyvemaskiner, han hørte sidste nat. De tager tilbage til byen for at proviantere og gemmer sig i Silas' kælder, da de hører fodtrin ovenpå. Det viser sig at

være krigsveteranen, Capitan, der ved alt om at overleve i skoven, hvor han har boet i 3 år. Han forsikrer drengene om, at deres familier lever, og fortæller, at hele befolkningen er blevet flyttet til lejre i de store byer. Regeringen har forklaret evakueringen med forurening og sygdomme, men Capitan fortæller, at braget kom fra bomber, og at den verden, de kender til, ikke længere findes.

Den tredje dag beslutter Silas og Kristian at forlade skoven og lede efter deres familier. Capitan bliver tilbage, fordi han mener, at det er menneskerne og ikke verden, der er farlig. På vej væk fra skoven, skriver Silas, at Kristian er blevet sig selv igen. De drager af sted "bevæbnet" med knive.

Sproget i *Braget* er letlæseligt og trækker på både dagbogs-, notat- og sms-genren med mange korte hovedsætninger skrevet i nutid, udelukkende fra Silas' synspunkt.

Om forfatteren

Andrea Hejlskov, f. 1975, er forfatter, freelanceskribent og coach blandt flere ting. Hun har en bachelor i Psykologi fra Københavns Universitet, hvor hun desuden har undervist i en periode.

Hun debuterede som børnebogsforfatter med *Lokes Høj* i 2005, der blev udgivet i forbindelse med TV2's julekalender *Jul i Valhal*. Blandt hendes udgivelser er fire sms-digtsamlinger for voksne samt en selvbiografisk Facebook-roman.

Før I læser

Fortæl eleverne, at de over de næste 3 dage vil modtage en række sms'er på deres mobiltelefon. Fortæl, at sms'erne tilsammen danner en kort historie fortalt af drengen Silas.

Bed eleverne om at gemme sms'erne, mens I arbejder med novellen.

Mens I læser

Begynd hver lektion med i klassen at gennemgå de sms'er, der er modtaget siden sidst. Tal kort om, hvordan I forstår de forskellige sms'er og hvad I tror, deres indhold betyder for handlingen. Er der ord, begreber eller referencer, som eleverne ikke helt forstår, så tal sammen om disse og hør klassens bud på, hvad de kan betyde – på linjen og evt. mellem linjerne.

Lav evt. en handlingslinje, som I bruger undervejs i arbejdet med sms-novellen. Hvad er sket hvornår?

DAG 1

8:00

Jeg skriver det hele her. Som en huskeliste til mig selv. Jeg ved godt signalet ikke virker længere. Men jeg vil ikke glemme de her ting. Jeg hedder Silas. Jeg er 11 år. Der er kun Kristian og mig tilbage. Vi bor i skoven. Alene. Jeg ved ikke, hvor alle de andre er. Efter det store brag var der tomt i alle husene.

10:05

Vi var i gang med at bygge en hule. Dengang var det bare en leg. Så kom braget. Efter braget nogle høje rumlelyde. Vi skyndte os hjem. Der var ingen. Strømmen virkede, men fjernsynet og nettet var nede. Telefonerne. Alting. Vi ledte alle vegne efter vores familier. Blev i huset nogle dage, så samlede vi forråd og tog ud til hulen igen. Det var uhyggeligt med de tomme huse. Hvad er der sket med alle mennesker?

11:30

Kristian sidder for det meste i udkigstårnet. Jeg sidder med ryggen op ad egetræet, skriver det her på min mobil. Tænker på min familie.

Det handler historien om

Hvem skriver – og til hvem?

Hvor befinder personerne sig? Hvorfor?

Hvad er der sket, og hvad sker der?

Hvad undrede jer?

Hvilke personer opfatter I som vigtige for historien?

Hvorfor skriver Silas sms'er, selvom der ikke er noget signal?

Hvordan har Silas det? Hvor og hvordan kan I se det i teksten?

Hvordan har Kristian det? Hvor og hvordan kan I se det i teksten?

Drengene har valgt at være i hulen i skoven. Hvorfor?

DAG 1 – fortsat

16:05

Vi er ved at løbe tør for dåsemad. Må snart ind til husene igen. Jeg har ikke lyst. Det er scary. Vi snakker ikke så meget sammen, mig og Kristian. I skolen snakkede jeg alt for meget. Nu er der ikke så meget at sige.

20:00

Jeg tog en bog med herud. "Survival guide" hedder den. Der er lommelygte i min mobil. Vi bliver nødt til at lære de her ting. I morgen vil jeg bygge hulen om, så den bliver varmere at sove i. Kristian siger, det ikke nytter noget, men det gør det. Husk: flere tæpper + snor!

Det handler historien om**Det drejer historien sig om**

Hvorfor er det "scary" at tage ind til byen?

Hvorfor skriver Silas: "I skolen snakkede jeg alt for meget. Nu er der ikke noget at sige."?

Drengene ved ikke, hvad der er sket. Hvordan påvirker det dem?

Hvad tror I, der videre sker?

Hvad tror I, der videre sker?

DAG 2	Det handler historien om	Det drejer historien sig om
<p>8:03 <i>Jeg hørte flyvemaskiner i nat. Siger ikke noget til Kristian. Det er som om hans øjne er slukkede.</i></p>	<p>Hvad sker der?</p> <p>Drengene tager hjem til deres huse. Hvad skal de?</p>	<p>Hvad undrer jer nu?</p> <p>Hvordan har de to drenge det?</p>
<p>9:15 <i>Fik ham til at snakke om hvad vi behøver: gryder, ketchup, mere pasta. Og fiskestængerne ude fra værkstedet. Hvad tror du der er sket? spurgte jeg ham. De er døde, sagde han, men det tror jeg ikke.</i></p>	<p>Tegn evt. en handlingslinje, og sæt hele sms-novellens forløb ind. Hvad er sket hvornår?</p> <p>Tal om udviklingen i historien.</p>	<p>Hvordan klarer de hver især situationen?</p> <p>Drengene gemmer sig i kælderen. Hvordan er Silas' sprog, da han skriver om det? Hvordan virker det?</p>
<p>12:25 <i>Nu tager vi hjem til huset. Kristians hus ligger tæt på mit, vi kigger også i hans hus, men vi har aftalt ikke at blive der så længe. Skoven ligner sig selv. Hvis man lukker øjnene, når solen skinner, er det næsten som om, der ikke er sket noget. Nu tager jeg rygsækken på. Nu tager vi af sted.</i></p>		
<p>14:07 <i>Fodtrin. Vi har gemt os i kælderen. Har siddet her lang tid nu. Jeg kan høre nogen ovenpå. Der er kun en.</i></p>		
<p>14:10 <i>Han kommer herved!</i></p>		

DAG 2 – fortsat

19:30

Han hedder Capitan. Nu laver han pasta til os. Han er 40 år. Har været soldat i Afganistan. Han har boet i skoven i 3 år, helt alene. Han ved alt muligt om at overleve. Han tager ind til husene engang imellem og tjekker. Når han strækker sig kan man se, at han har en dolk under trøjen.

19:35

Capitan siger, at folk ikke er døde. Regeringen har bildt dem ind, at der er forurening eller sygdom eller noget. Alle mennesker er samlet inde i de store byer i lejre. Han siger, det store brag var bomber, rumlelydene var lastbiler, der kørte folk væk. Det er ikke den samme regering længere. Han siger, at på de her uger har alting forandret sig. Den verden, vi kendte, findes ikke mere. Men vores familier er ikke døde.

Capitan fortæller, hvad der er sket og laver mad til drengene. Kan de stole på ham? Hvorfor/hvorfor ikke?

Hvad er der sket med drengenes familier? Hvorfor?

Hvad tror I, der videre sker?

DAG 3

8:05

Vi har besluttet os for at tage ind til den store by. Capitan vil ikke med. Men vi bliver nødt til at finde vores familier! Han har fortalt mig alt muligt om, hvordan man overlever, jager dyr og dræber dem. Verden er ikke farlig, siger han. Det er menneskene, I skal passe på. Han vil ikke fortælle mere om regeringen og hvad der er sket.

9:10

Vi tager af sted. Kristian er sig selv igen! Vi må ind til byen. Vi har knivene med.

Hvad sker der?

Sæt historiens udvikling på handlingslinjen.

Hvad undrer jer nu?

Hvorfor vil Capitan ikke med ind til byen?

Hvorfor siger han, at det er menneskene, de skal passe på?

Hvad mener Silas med, at Kristian er sig selv igen?

Hvilken udvikling er sket med de to drenge?

Slutningen er åben – hvad mon der sker?

Når I har læst

Litteratur på mobilen

Hvordan var det at læse historien på mobilen?

Hvor var I, da I modtog den første sms?

Kommer historien tættere på, end hvis I havde læst den i en bog?

Opbygning

Hvordan er novellen bygget op?

Tænk på, hvordan en almindelig novelle er bygget op. Hvilke ligheder er der med en almindelig novelle? Hvilke forskelle? I kan evt. bruge berettermodellen, når I forholder jer til sms-novellens komposition.

Handling/temaer

Hvad handler sms-novellen om?

Hvilke temaer optræder i novellen?

Hvordan fandt I frem til novellens temaer/handling?

Personerne

Hvilke personer optræder i historien?

Hvad får vi at vide om dem? Hvad får vi ikke at vide?

Hvordan bliver personkarakterstikken bygget op?

Hvilken udvikling sker?

Sproget

Hvad synes I om sproget i novellen? Er der eksempler på særligt sms-sprog? Hvordan virker det, og hvad tilfører den særlige sprogbrug teksten? Troværdighed, stemning eller andet?

Hvordan skriver I, når I selv sms'er? Og hvorfor? Gælder der særlige "koder" for bestemte grupper, eller skriver I på samme måde til alle jeres venner? Hvad med jeres forældre – skriver I på en anderledes måde til dem?

Forslag til videre arbejde

Tema: Elevernes brug af sms'er

Sms-novellen kan bruges som udgangspunkt for en videre samtale om elevernes egen brug af sms'er.

Hvor mange sms'er skriver eleverne om dagen? Hvordan føler de, at kontakten er til dem, de skriver med, i forhold til når de er sammen? Er de mere åbne og ærlige, eller gemmer de sig bag mobilen? Er det nemmere at misforstå hinanden, når kommunikationen er ansigtsløs? Bliver det også nemmere at være grov, når man ikke står ansigt til ansigt? Hvornår forventer man svar på en sms? Med det samme? Eller må der godt gå lang tid? Hvad betyder tavshed på sms, og hvordan virker det på den enkelte? Kan man bruge telefonen til at flirte – eller til at mobbe? Hvilket sprog anvender eleverne, når de sms'er? Oplever de sms'erne som et rum for sproglig eksperimenteren, eller som et rum for sprogligt sløseri?

eleverne abonnement med fri sms), kan I udveksle sms-novellerne på mobiltelefonen og efterfølgende tale om dem i klassen.

I kan evt. benytte internetsitet www.movellas.com. Her kan man skrive og læse historier fra mobiltelefonen.

Tal sammen om, hvorvidt det lykkes eleverne at skabe troværdige personskildringer gennem sms'erne, og om det lykkes at få fortalt en historie.

Opgave: Skriv en sms-novelle

Dan grupper med fire elever i hver. Eleverne i grupperne hjælper hinanden med at få ideer til en sms-novelle, som de efterfølgende skriver to og to. De skal skrive på papir og derefter fordele stoffet på 15-20 sms'er på max. 160 tegn hver. Nogle beskeder kan godt være længere, men så tæller de for to eller flere sms'er. Har I mulighed for det (har